

DOMEIN PIETERSHEIM IS TOEGANGSPOORT TOT NATIONAAL PARK
OPENING WATERBURCHT OP 27 EN 28 MAART

Op vrijdag 26 maart wordt de 'Waterburcht Pietersheim' officieel geopend door Vlaams Minister Bourgeois. Hiermee is de transformatie van Domein Pietersheim tot poort van het Nationaal Park afgerond. Met de Waterburcht, de kinderboerderij, een gloednieuwe kabouterwandeling, een verblijfscentrum voor groepen, een nieuwe speeltuin en een nieuw educatief pluimvee- en kleinvee-centrum heeft Domein Pietersheim als meest zuidelijke poort tot het nationaal park héél wat te bieden voor de dagtoerist.

Hét paradepaardje van Domein Pietersheim is de gerestaureerde waterburcht. In 2006 werd hier gestart met de restauratiewerken. Deze 12de eeuwse burcht is de stille getuige van de roemrijke en woelige veldslagen van de Heren van Pietersheim. Het hele domein, destijds eigendom van Prins Xavier de Merode, werd door de gemeente Lanaken aangekocht in 1971. Het kasteel werd heringericht als hotel-restaurant, kwam er een sportcentrum en later een prachtige kinderboerderij. De burcht geraakte echter in verval... Door de komst van het Nationaal Park "Hoge Kempen" kwam er een kentering... Architectenbureau Team van Herman Vanmeer werd door het gemeentebestuur van Lanaken aangesteld om aan dit prestigieus project een nieuwe bestemming te geven. Aan het gehele project "Waterburcht" hangt momenteel een prijskaartje van circa 6,2milj. euro waarvan bijna 1/3de betaald werd door de gemeente Lanaken. Overige financierders zijn Monumenten & Landschappen, Toerisme Vlaanderen, Interreg III-b fonds, Provincie Limburg en Lisom.

Een waterburcht vertelt.

In de waterburcht Pietersheim ligt een hele brok geschiedenis van de gemeente Lanaken verborgen. Via een zwevend looppad kun je als bezoeker op alle verborgen plekje van de ruïne komen. Die verrassingstocht is her en der aangevuld met informatieve modules die telkens op een originele manier een stuk van het verhaal van Pietersheim vertellen. De verhalen zijn divers en spreken iedereen aan. Een tweede reeks informatiemodules geeft een inleiding op het Nationaal Park Hoge Kempen.

Kijken in de kijkdoos.

In de grote 'kijkdoos op poten' naast de kapel krijgen bezoekers het complete verhaal van de burcht te zien in een film. Aan de hand van een 3D-animatiefilm herrijst de burcht in haar volle glorie. De film toont de evolutie van de middeleeuwse burcht naar het kasteel van de 16e eeuw en staat ook stil bij het latere verval. In 6 glazen sokkels worden enkele van de mooiste archeologische vondsten tentoongesteld die getuigen van de rijkdom die hier ooit heerste.

De kijkdoos is ook ingericht om groepen te ontvangen en zal beschikbaar zijn o.a. voor lezingen, presentaties enz. Met de basisinformatie uit de film kan de bezoeker dan de waterburcht verder vrij bezoeken. Hiervoor krijgt iedere bezoeker een brochure mee. Ook wordt de bezoeker nog op verschillende plaatsen 'aangesproken': her en der staan bijzondere, kleinere kijkdozen opgesteld, die letterlijk gericht zijn op een bepaald element van de waterburcht.

Oorlog en religie.

In de kelder van de kapelzaal worden twee verhalen verteld: dat van de kapel als religieuze plaats in de middeleeuwen en dat van de kapel als munitiedepot tijdens de Spaanse bezetting. Dat gebeurt met hoogtechnologische modules die reageren op de aanwezigheid van bezoekers, een technologie die speciaal ontwikkeld werd voor de waterburcht. Op de verdieping worden de drie functies van de

kapel geïllustreerd: de religieuze functie, de rechtspraak en de woonplaats van de kapelaan. Met computersimulaties, speciaal ontwikkeld voor Pietersheim, gaan we terug in de tijd en komt alles weer tot leven. Het kunstobject illustreert het huwelijk tussen Jean-Philippe-Eugène van Merode met Charlotte van Nassau-Hadamar. Enkele gruwelijke vonnissen behandelen de rechtspraak die hier ooit heerste.

Bezoekerscentrum.

In het bezoekerscentrum kom je alles te weten over hoe eeuwen geleden het landschap rond de site aangelegd werd: bomen werden gekapt, bossen heraangelegd, gagel werd gebruikt voor het brouwen van drank... (het kruid gagel is nog altijd te vinden in het Nationaal Park). Voor jongere bezoekers zijn interactieve spelen in verband met het Nationaal park ontwikkeld. Zo kunnen ze bijvoorbeeld voetsporen bij het juiste dier plaatsen en hun eigen afdruk achterlaten, ze kunnen geuren herkennen en benoemen... Een blikvanger in het bezoekerscentrum is het open depot met archeologische vondsten die op deze plek gedaan werden. Het depot vult een wand van 16 meter lang en bijna 6 meter hoog en bevat vele stukken met museale waarde. Grote verlichte foto's op canvasprints doen je daarnaast ook zin krijgen

om het park te bezoeken. Tot slot passeert de bezoeker door de shop, waar je streekspecialiteiten en themagadgets kunt kopen aan democratische prijzen.

Reserveer een gids...

Wil je met een groep de burcht te bezoeken en je wenst net dat ietsje meer informatie? Reserveer dan een gids. Die leid je rond doorheen de hele site en geeft meer uitleg. Maximaal 25 personen per groep.

Speciaal voor kinderen en schoolgroepen

Het Centrum voor Informatieve Spelen uit Leuven werd verzocht om activiteiten of lessen uit te werken voor kinderen van 5 tot 14 jaar. Het centrum zal in het voorjaar proefdraaien met kinderen van de basisschool "Aan de Basis" uit Smeermaas en St.-Vincentiusmidschool uit Lanaken. Ook de uitwerking van een gezinsspeurtocht behoort tot hun opdracht en zal afgewerkt zijn in september 2010.

Binnenplein

Op het binnenplein kunnen gepaste activiteiten of evenementen georganiseerd worden zodat de burcht opnieuw gaat "leven". Een folkloredag, concert, theatervoorstelling... het zijn maar enkele van de vele mogelijkheden. Het vast podium kan ook gebruikt worden als picknickplaats voor de bezoekers.... In de site is er geen mogelijkheid om een hapje te eten of iets te drinken. Dat kan perfect in het nabijgelegen Hotel "Slot Pietersheim" aan zeer democratische prijzen.

Parkeren en bezoeken : Ook geschikt voor gehandicapten...

Een optimale toegankelijkheid, dat was o.a. één van de opdrachten voor architect Vanmeer uit Hasselt. Via een zwevend looppad zijn alle gebouwen bereikbaar voor gehandicapten in een rolstoel met uitzondering van de poorttoren en de 12de eeuwse kelderkapel. Ook rond het kasteel zullen er aanpassingen gebeuren zodat gehandicapten makkelijk de ingang van de waterburcht kunnen bereiken. De omgevingswerken aan de voorkant van de waterburcht en omgeving kasteel worden momenteel uitgetekend door Studiebureau Omgeving en zullen wellicht in het najaar gerealiseerd zijn. Er komt een aparte parkeerplek voor de gasten van het kasteel en zoals eerder aangegeven is er aandacht voor rolstoelgebruikers. Bezoekers voor de waterburcht parkeren vlakbij aan de parking aan de Wa-

PERSTEKST WATERBURCHT DOMEIN PIETERSHEIM

terstraat.

Stripheld Jan van Pietersheim.

Medio mei verschijnt een gloednieuw stripverhaal met als centrale figuur "Jan van Pietersheim". Striptekenaar Geert de Sutter woonachtig te Zonhoven staat garant voor een spannend verhaal. De Sutter leert het vak bij Bob De Moor en tekende o.a. mee aan de strip "Barelli in Bruisend Brussel". Ondertussen leverde hij heel wat historische strips af onder andere voor het Bisdom in Rotterdam, Gazet van Antwerpen... Ook doceert hij aan Syntra Hasselt en Brugge. De strip zal in een eerste druk verschijnen op 2300 exemplaren. Wordt vervolgd. Men kan reeds een exemplaar reserveren via pietersheim@lanaken.be

OPENINGSWEEKEND 27 en 28 MAART

Meer dan 2000 inwoners van Lanaken hebben de waterburcht in avant-première bezocht in maart. Op 27 en 28 maart gaat de waterburcht open voor het grote publiek. Tijdens de open-deur-dagen kan iedereen de waterburcht gratis bezoeken. Op de verschillende lokaties in de burchtsite zullen gidsen dan uitleg verschaffen en zo iedereen mee laten genieten van de grandeur en geschiedenis van deze historische plek.

Openingsuren & tarieven...

Openingsuren :

April t/m oktober.

Van dinsdag t/m vrijdag van 10u tot 16u.

Zaterdag, zondag en feestdagen van 10u tot 17u.

November t/m maart.

Vrijdag, zaterdag en zondag van 10u tot 17u.

Tarieven :

- Volwassenen : €2,50 p.p.
- Kinderen – 12 jaar : €1,00 p.p.
- Kinderen – 6 jaar : Gratis.
- Gezinsticket : 7,00€

Waterburcht Pietersheim, Waterstraat 52, 3620 Lanaken.

Informatie : Domein Pietersheim, Neerharenweg 12, 3620 Lanaken.

Tel. Waterburcht : 0031/89/77.25.34

Tel. Domein Pietersheim : 0031/89/71.21.20

pietersheim@lanaken.be - www.lanaken.be/pietersheim

Pietersheim... geschiedenis in een notendop...

In 1225 verwierven de heren van Pietersheim de kerkelijke rechten over Lanaken. Door de machtsuitbreiding hadden ze nood aan extra gebouwen. In de tweede helft van de 12de eeuw werd de locatie van de burcht bouwklaar gemaakt. Met lokaal gewonnen grind maakte men een cirkelvormig eiland. De rand ervan hoogde men op tot een wal. Vermoedelijk bevond zich boven op die wal een houten palissade of een vestingmuur. De structuren die bekend zijn uit deze vroegste periode, zijn de poorttoren, een rechthoekige put, en de kapel. Men veronderstelt dat er toen ook een donjon geweest moet zijn – dat is een zware, centrale toren - maar daarvan zijn geen sporen terug gevonden. Tegen de noordzijde van de kapel lieten ze een bijgebouw optrekken, vermoedelijk als verblijfplaats voor de eerste burchtkapelaan. Verder ten noorden lieten ze tegen de wal een rechthoekige garnizoenstoren bouwen. Centraal tegenover het poortgebouw kwam een grote ‘palas’, het woonkwartier van de heer. Aan de bloei van de burcht kwam een einde in 1378. De burcht werd toen ingenomen en gedeeltelijk afgebroken door Luiks-Tongerse milities. De garnizoenstoren en het bijgebouw bij de kapel bleven verbrand en half gesloopt achter. Vandaag zijn de brandsporen nog zichtbaar.

Na 1378 bleef de burchtsite een tijdje verlaten. In 1410 kwam het domein door erfenis en huwelijk in handen van de heer van Merode en Frenztz. De Merodes verbouwden de vervallen burcht tot een residentieel kasteel in hooggotische stijl. Vanaf dat moment volgden de bouwwerken zich op. De vestingmuren werden herbouwd. In de voorbouw van de poorttoren kwam een nieuwe wipbrug en daarvoor kwam een nieuwe brug in mergelsteen. Tegen de poorttoren werd een tweede toren gebouwd. De kapel werd met twee verdiepingen verhoogd en verloor zijn Romaans uitzicht. Op de eerste verdieping kwam de werkruimte van de kapelaan, die ook zorgde voor de administratie van het domein en hier ook recht sprak. Op de tweede verdieping, onder het dak, woonde hij. In 1576 startte Jan IX van Merode van Pietersheim versterkingswerken om het domein te kunnen verdedigen tegen de mogelijke inval van Spaanse troepen. Tevergeefs, want enkele jaren later kon de hertog van Parma, Alexander Farnese, met zijn leger het kasteel veroveren. Farnese verbleef in Pietersheim tijdens het beleg van Maastricht in 1579. Deze korte militaire fase eindigde weer met plunderingen en grote beschadigingen aan het kasteel.

De heren van Pietersheim kregen hun kasteel in 1587 terug maar ze kwamen er niet meer wonen. Ze gebruikten het domein als jachtkasteel en lieten het bestuur over aan een rentmeester. Resten van de rentmeesterwoning zijn teruggevonden in de zone tussen de kapel en het poortgebouw. Het kasteel bleef seizoensgebonden in gebruik tot 1797 en bouwde men een nieuw jachtslot, het huidige hotel/restaurant. Het kasteel op het burchteiland viel ten prooi aan verval.

Artikel gebaseerd op een tekst van Elke Wesemael, Bart Lauwers en Tim Vanderbeken (ARON bvba & ZOLAD)

Waterburcht Pietersheim: prachtig onderdeel van een groter geheel.

De waterburcht is het paradepaardje van de toegangspoort Pietersheim tot het Nationaal Park Hoge Kempen. Maar Pietersheim is meer dan alleen de waterburcht. Niet voor niets heeft het de naam 'DOMEIN' Pietersheim gekregen!

Het hele gebied, destijds eigendom van Prins Xavier de Merode, werd door de gemeente Lanaken aangekocht in 1971. Slot Pietersheim werd heringericht als hotel-restaurant, er kwam een sportcentrum en later een prachtige kinderboerderij. Het is de mix van recreatie, educatie, natuur- en sportbeleving die ervoor zorgt dat in de zomermaanden vele honderden toeristen dagelijks hun weg naar deze plek vinden.

Wat heeft Domein Pietersheim te bieden?

Toegangspoort tot het Nationaal Park Hoge Kempen

Domein Pietersheim is één van de 5 toegangspoorten tot het Nationaal Park Hoge Kempen.

Vanuit Pietersheim ontdek je de dichte dennenbossen, oude beukendreven, jeneverbessen en de uitgestrektheid van het Pietersembos. Verderop naar het noorden kom je terecht in de waardevolle gebieden van de vallei van de Zijpbeek en Neerharerheide. Je geniet van de geurende gagelstruiken, vergezichten en van de rust en de ruimte in één van de stilste en mooiste plekjes van het Nationaal

Park.

Met majestueuze bomen, dreven en waterpartijen bevat Pietersheim alle ingrediënten van een adellijk kasteelpark.

Een kinderboerderij

De kinderboerderij is één van de leukste dagattracties van Limburg. Je kunt er kuieren tussen de vele boerderijdieren. Geiten, schapen, hertjes, ezels... Ze zijn er allemaal. Verschiet niet van het enorme boerenpaard Libelle en haar vriend pony Tim. Kinderen kunnen ook deelnemen aan de één van de vele workshops op de kinderboerderij. Wat dacht je van "koekjes bakken of zelfs appelsap en chips maken". Maar ook seizoensgerichte wandelingen staan op het programma.

Een speeltuin

De vernieuwde speeltuin van Kinderboerderij Pietersheim is een pareltje! En ook aan kinderen met een handicap is hier duidelijk gedacht! Zo werd er o.a. een pad aangelegd dat de speeltuin doorkruist. Hierdoor worden diverse oude en nieuwe speeltuigen beter bereikbaar voor kinderen met een handicap en is er een betere integratie tussen kinderen met en zonder een handicap. Ook werden alle speeltoestellen omhoog zodat er een scheiding is tussen speelvlak en gras. De beek, gelegen tussen de speeltuin en cafétaria, werd gesaneerd met daarbij aandacht voor een tof waterspel.

Een paar toestellen werden in 2009 afgebroken wegens te oud en vervangen door 8 kleine en 2 grote toestellen. Ook het waterprobleem werd aangepakt. Het terrein werd volledig geheerprofileerd en gedeeltelijk gedraineerd. Ouders kunnen even verpozen op één van de 4 nieuwe zitbanken of 2 picknicktafels. De "groene" omgeving werd niet vergeten door de aanplant van inheemse bodembedekkers, struiken, hagen en bomen.

Het gemeentebestuur maakte meer dan € 87.000 vrij voor dit project. Toerisme Vlaanderen zorgde hierbij voor een toelage van € 57.000.

Het huis van Lotte en Giel

In 'Het Huis van Lotte en Giel' kan men meer dan 20 inheemse kippen- en konijnenrassen bewonderen en onder begeleiding zelfs knuffelen.

Een Vlaamse Reus, Izegemse Koekoek, Parelgrijs van Halle, een kalkoen... je vindt ze allemaal bij Lotte & Giel. Lotte, het konijn en Giel, een haan geven via informatieborden en interactieve spelen heel wat uitleg over hun ras. De ontsluiting werd uitgewerkt door het C.A.G (Centrum voor Agrarische Geschiedenis), verbonden aan de universiteit van Leuven. Ontwerpbureau Blau uit Heverlee maakte er een kleurrijk en boeiend spektakel van.

Voor schoolkinderen werd een ruimte met werkbank en zitbanken voorzien waar ze onder begeleiding de konijnen kunnen knuffelen. Direct contact met dieren is erg belangrijk in de emotionele ontwikkeling van een kind. Verder wordt deze knuffelruimte ook educatief benut (observeren van een geit, schaap, kip, konijn...). In een gesloten ruimte is er plaats voor zieke dieren. De stal heeft een doorloopsysteem met aan weerszijden de hokken en (buiten)rennen.

Voor de recreant is "Het Huis van Lotte & Giel" een absolute meerwaarde. Men kan de dieren bekijken en op gepaste tijd zelfs vastpakken. Naam- en infoborden bij de dieren zorgen voor meer duiding. En niet onbelangrijk... de stal is een ideale schuilmogelijkheid bij slecht weer.

De stal is geopend van 9.00u tot 16.00u, tijdens het weekend van 11u tot 17.00u en vrij toegankelijk voor alle bezoekers op de kinderboerderij. Vrijwilligers verzorgen de dieren en houden toezicht tijdens het weekend en feestdagen.

Een verblijfcentrum

Het verblijfcentrum, gelegen op de kinderboerderij te Lanaken, is de ideale gelegenheid voor één of meerdere dagen gezellig vertier. Heerlijk rondkuieren tussen de vele boerderijdieren en daarna ravotten in de grote speeltuin.

Het vakantiehuis biedt de nodige luxe. De 17 vierpersoonskamers werden voorzien van douche en toilet en de ontmoetings-

PERSTEKST WATERBURCHT DOMEIN PIETERSHEIM

ruimte biedt de nodige privacy en gezelligheid. Overnachten kan in volpension maar zelfkook is mogelijk. Bij de formule “zelfkook” maakt u gebruik van een degelijke grootkeuken. In het verblijfcentrum is er plaats voor 68 personen (minimaal 20 personen).

- 17 vierpersoonskamers.
- Douche en toilet op elke kamer.
- Ook geschikt voor gehandicapten!
- 2 polyvalente ruimten met zithoek, t.v., DVD en video.
- Gezellige bar!
- Professionele grootkeuken.

Een kabouterwandeling

De kabouterwandeling is “under construction”. In samenwerking met het Reg. Landschap “Kempen & Maasland” wordt de kabouterwandeling volledig gerenoveerd. Eekhoorn Kwip vertelt zijn natuurverhaal tesamen met zijn kabouter vrienden. Onderweg vertellen ze over de wonderen van de natuur en worden de kinderen uitgenodigd om deel te nemen aan diverse spelletjes. Er is een knutselboom, koken kan in de grote soepketel en zelfs muziek maken staat op het programma. Bedoeling is dat de kaboutertocht gerealiseerd is midden april 2010.